

Слуцька О.С., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Гольдберг Н.О., к.ю.н.

ТЕРОРИЗМ У ЦИВІЛЬНІЙ АВІАЦІЇ

В сучасному світі тероризм є небезпечним явищем, оскільки дестабілізує безпеку багатьох держав та суспільства в цілому та перешкоджає розвитку міжнародного співробітництва. Вчений Є. Кожушко визначає тероризм, як тактику політичної боротьби, для якої характерно ідеологічно мотивоване насильство, зокрема вбивства, диверсії, саботажі, викрадення та інші діяння, які становлять загрозу життю і безпеці людей [1, с. 3].

Відповідно до статті 1 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» тероризм - суспільно небезпечна діяльність, яка полягає у свідомому, цілеспрямованому застосуванні насильства шляхом захоплення заручників, підпалів, убивств, тортур, залякування населення та органів влади або вчинення інших посягань на життя чи здоров'я ні в чому не винних людей або погрози вчинення злочинних дій з метою досягнення злочинних цілей [2].

Однією з характерних рис тероризму є те, що він постійно видозмінюється та набуває нових форм. Найпоширенішим та наймасштабнішим за кількістю завданої шкоди є тероризм у цивільній авіації. Терористи постійно розширюють спектр цілей, пов'язаних з авіацією, зокрема аеропорти та їх інфраструктуру, офіси авіакомпаній. Постійна загроза авіаційного тероризму змусила міжнародне суспільство та окремі країни здійснювати політичні, стратегічні та тактичні заходи щодо нейтралізації наслідків авіаційного тероризму [3].

У 1970 році було прийнято Конвенцію про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден. Дана конвенція була прийнята з метою урегулювання питання безпеки цивільної авіації у зв'язку з численними незаконними захопленнями або ж здійсненням контролю над повітряними суднами, які перебувають у польоті у міжнародному повітряному просторі та загрожують безпеці. В статті 4 Конвенції про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден зазначено, що кожна Договірна Держава вживає такі заходи, які можуть виявитися необхідними для встановлення своєї юрисдикції над таким злочином і будь-якими іншими актами

насильства щодо пасажирів або екіпажу, вчиненими ймовірним злочинцем у зв'язку з таким злочином, в таких випадках: а) коли злочин вчинено на борту повітряного судна, що зареєстроване в такій Державі; б) коли повітряне судно, на борту якого вчинено злочин, здійснює посадку на її території та ймовірний злочинець ще знаходиться на борту; с) коли злочин вчинено на борту повітряного судна, зданого в оренду без екіпажу орендарю, основне місце діяльності якого або, якщо він не має місця діяльності, постійне місцеперебування якого знаходиться в цій Державі. В статті 6 Конвенції про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден вказано, що за наявності обставин, кожна Договірна Держава на території якої знаходиться злочинець або ймовірний злочинець, бере його під варту або вживає інші заходи, що забезпечують його присутність та негайно проводить попереднє розслідування фактів [4]. Таким чином даним нормативно-правовим актом врегульовується питання міжнародного співробітництва у процесі запобігання вчинення терористичних актів щодо об'єктів цивільної авіації, шляхом проведення розслідувань та затримання злочинців.

У статті 1 Конвенції про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації визначено особу, як злочинця, якщо вона незаконно та умисно вчиняє такі діяння: акт насильства щодо особи, яка знаходиться на борту повітряного судна в польоті, якщо такий акт може загрожувати безпеці цього повітряного судна; знищує повітряне судно, що знаходиться в експлуатації, або заподіює цьому повітряному судну пошкодження, яке виводить його з ладу або може загрожувати його безпеці в польоті; розміщує або вчиняє дії, які призводять до розміщення на повітряному судні, що знаходиться в експлуатації, будь-яким способом пристрій або речовину, які виводять його з ладу, або заподіяти йому пошкодження, яке може загрожувати його безпеці в польоті; знищує або пошкоджує аеронавігаційне обладнання або втручається в його експлуатацію, якщо будь-який такий акт може загрожувати безпеці повітряних суден в польоті; або повідомляє завідомо неправдиві відомості, створюючи цим загрозу безпеці повітряного судна в польоті [5].

Дослідивши джерела, щодо визначення та боротьби з тероризмом в авіації можна дійти висновку, що терористичні атаки в авіації можуть включати вибухи на борту літаків, захоплення повітряних суден, терористичні акти в аеропортах тощо. Ці акти створюють серйозну загрозу для безпеки пасажирів, екіпажу та земного персоналу. Терористичні акти в авіації часто мають міжнародний характер. Вони можуть впливати на відносини між

країнами, викликаючи напругу та конфлікти. Тому, авіаційна галузь вживає широкий спектр заходів безпеки, включаючи обмеження доступу до летовищ, детальний пасажирський та багажний контроль, антитерористичні програми та навчання для персоналу. Ці заходи створюють безпеку, але також вимагають великих зусиль та ресурсів. Терористи постійно шукають нові способи атаки, тому авіаційна галузь повинна постійно вдосконалювати свої методи та технології для протидії.

Література

1. Гбур З.В. Теоретико-методологічні засади поняття «міжнародного тероризму». Державне управління: удосконалення та розвиток. Київ, 2021.

2. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 бер. 2003 р. Дата оновлення: 28 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15#n10> (дата звернення: 16.10.2023).

3. Andrzej Glen. Aviation terrorism. The essence of the phenomenon, systematics, typology. Security and Defence Quarterly. URL: <https://securityanddefence.pl/pdf-103224-47698?filename=Aviation%20terrorism.The.pdf> (дата звернення: 16.10.2023).

4. Про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден: Конвенція від 16 груд. 1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_167#Text (дата звернення: 16.10.2023).

5. Про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації: Конвенція від 23 вер. 1971 р.: станом на 1 січ. 2023 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_165#Text (дата звернення: 16.10.2023).

УДК 343:351(043.2)

Сохар В.В., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Гольдберг Н.О., к.ю.н.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПОЛЬОТІВ

Безпека в цивільній авіації завжди є однією з основних пріоритетів. З огляду на зростаючу кількість пасажирів і вантажів, які перевозяться повітрям, а також загрози тероризму, питання безпеки в авіації стають все важливішими. Міжнародна організація цивільної авіації (далі – ІКАО) відіграє ключову роль у встановленні